

AFTONBLADET

Publicerad: 2006-11-22

Textstorlek: 1 2 3

Estoniafilm oförklarligt försvunnen

Kunde ha gett viktiga svar - mystiskt borta ur arkivet

Aftonbladet 28 september 1994 - dagen efter.

Filmen kan svara på frågor kring Estonias förlisning.

Nu har den försvunnit mystiskt från Sjöfartsverkets arkiv.

-Ingen begriper detta, säger Johan Franson, chef för Sjöfartsinspektionen, till Ny Teknik.

Att filmen har försvunnit upptäcktes i augusti då SKL, Statens kriminaltekniska laboratorium, begärde in den för granskning.

Händelsen är känslig för Sjöfartsverket.

SKL:s enhet för dokumentations- och informationsteknik har inlett en omfattande utredning av allt material som filmats och fotograferats kring vraket.

En anledning är att få klarhet i teorierna om mörklägning som förts fram efter de officiella utredningarna om katastrofen.

Kan ha manipulerats

Man ska också granska om viktiga bevis manipulerades kring vraket strax efter förlisningen.

Filmen som borde ha funnits i Sjöfartsverkets arkiv togs vid årsskiftet 1995/1996 och syftet var att undersöka hur djupt Estonia sjunkit ner i bottenlagret.

-Det är en video där man undersöker bottenförhållandena kring Estonia. Vi fick en kopia av den när vi förberedde övertäckningen, men tyvärr kan vi inte hitta den, säger Johan Franson till Ny Teknik.

Fått in 11 av 33 band

SKL fick i uppdrag av den förra regeringen att granska om film- och bildmaterial som tagits av vraket har ändrats eller förvanskats.

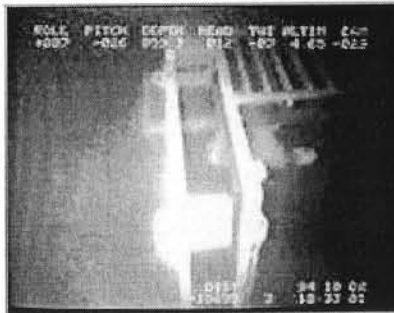
I Mona Sahlins regeringsdirektiv omnämns filmen:

"Det finns även bilder tagna av Sjöfartsverket vid det tillfälle som myndigheten undersökte möjligheterna att övertäcka vraket 1996."

Sammanlagt har SKL begärt in 33 originalband från svenska och finska myndigheter. Av dessa har man hittills bara fått in 11.

Svårt få tag i material

-Vi hade hoppats att vi redan i nuläget skulle ha kommit en bit, men vi har haft svårt att få tag i material, säger Sabine Rütten vid SKL till Ny Teknik.

Estoniafilm är borta

En av Estoniafilmerna som SKL, Statens kriminaltekniska laboratorium, ska granska har försvunnit på Sjöfartsverket.

- Vi har inte den blekaste aning om vart den tagit vägen. Det är djupt beklagligt. Det säger Johan Franson, chef för Sjöfartsinspektionen.

Filmen togs vid årsskiftet 1995-1996 i samband med att en konsult, MNC-konsortiet, undersökte en övertäckning av Estonia i betong, för Sjöfartsverkets räkning. I mars 1996 fick Johan Franson, då myndighetens förhandlare i övertäckningsprojektet, en kopia av bandet.

I mitten av augusti i år bad SKL att få information om var videon fanns. Men Sjöfartsverket, som nu letat i över tre månader, kan inte hitta den.

- Det är en video där man undersöker bottenförhållandena kring Estonia. Vi fick en kopia av den från konsortiet när vi förberedde övertäckningen, men tyvärr kan vi inte hitta den, säger Johan Franson.

Har du själv sett filmen uppspelad?

- Nej.

Var förvarades den?

- Jag antar den förvarades i arkivet tillsammans med all annan dokumentation som berörde övertäckningen, men arkivet är flyttat två gånger sedan dess och då kan den ha försvunnit. Men ingen begriper detta, säger Johan Franson.

Roger Johansson är jurist på Sjöfartsverket och har i uppgift att lokalisera videobandet.

- Jag har letat i arkiven tillsammans med personalen där - men utan att hitta den. Men jag är inte färdig än, säger han.

I ett brev som skickats till Sjöfartsverket den 29 mars 1996 från två företrädare för NMC-konsortiet står det:

"För kännedom meddelas att en kopia av videoupptagningen från NMCs inspektion av m/s Estonia under 'Complementary Investigations' årsskiftet 1995/96 överlämnades till Johan Franson på VBB Anläggning, Stockholm, 1996-03-29."

Roger Johansson har också haft kontakt med Per Nielsen på byggföretaget NCC, som var samordnare i konsortiet.

Nielsen har i sin tur frågat det holländska marintekniska bolaget Van Oord, som 1996 hette Van Oord ACZ och var partner i konsortiet och ansvarade för design och geotekniska beräkningar, om man har filmen.

- Men de svarade att de har letat men inte hittat filmen. Det är ett stort bolag och det har ju gått tio år, de kan ju ha gallrat bort materialet. Men de säger också att de tror att de inte haft någon film som passar in på Sjöfartsverkets beskrivning, säger Per Nielsen till Ny Teknik.

Samtidigt uppger han att det gjordes en film av botten kring Estonia när man arbetade med att förstärka sedimenten runt vraket med sand.

- Men det handlade aldrig om att gå in i vraket, säger han.

Per Vallander arbetar på Sweco VBB, som kontrollerade beräkningarna som konsortiet levererade. Han säger till Ny Teknik att syftet med filmen var att undersöka hur djupt Estonia sjunkit ned i bottenlagret. Han tror också att man använde en så kallad sjöuggla och att data sändes via kabel till en videobandspelare

på ett moderfartyg. Men inte heller Sweco har videoband med koppling till Estonia arkiverade.

SKL har förra regeringens uppdrag att granska om film- och bildmaterial som tagits av Estonia, ändrats eller förvanskats.

I regeringsdirektivet, som undertecknats av det tidigare statsrådet Mona Sahlin (s), omnämns filmen från 1996 som nu är spårlöst borta.
"Det finns även bilder tagna av Sjöfartsverket vid det tillfälle som myndigheten undersökte möjligheten att övertäcka vraket 1996."

FAKTA

Förlisningen

- Strax efter klockan 1 på natten den 28 september 1994, förliste passagerarfärjan Estonia i hårt väder mitt i Östersjön och 852 personer omkom. Bara 134 överlevde. En internationell haverikommission, JAIC, tillsattes och kom med en slutrapport 1997. Huvudorsaken angavs vara att bogvisiret lossnat under färden och att stora mängder vatten kommit in i färjan via bildäck.

Text: Monica Kleja

URL: <http://www.nyteknik.se/art/48001>
Copyright © NyTeknik